

Yttrande över betänkandet Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen

Sammanfattning

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) har tagit del av rubricerad remiss (SOU 2018:82). SSM anser att förslagen i huvudsak är bra men att det i vissa avsnitt behövs förtydliganden.

SSM stöder att myndigheten pekats ut som tillsynsmyndighet inom området för kärnteknisk verksamhet och att ambitionsnivån för tillsynen höjs med större befogenheter för tillsynsmyndigheterna. SSM stöder vidare utredningens förslag om dels utökad skyldighet att ingå säkerhetsskyddsavtal, dels fler förebyggande åtgärder vid förfaranden med utomstående parter.

SSM anser att det behövs ett förtydligande om även myndigheter som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska omfattas av den nya anmälningsplikten. Enligt SSM bör inte detta vara nödvändigt, i vart fall inte för myndigheter som Säkerhetspolisen (Säpo) eller Försvarsmakten utövar tillsyn över. SSM efterfrågar vidare en tydligare avgränsning vad gäller Affärsverket svenska kraftnäts (SvK) tillsynsområde då nu vald formulering riskerar att överlappa SSM:s tillsynsområde. Vidare anser SSM att utredaren behöver klargöra vad som gäller om oenighet uppstår kring innebörden av begreppet säkerhetskänslig verksamhet vid tillämpningen av verksamhetsutövarens anmälningsplikt av säkerhetskänslig verksamhet i förhållande till tillsynsmyndighetens skyldighet till systematisk kartläggning av sådan verksamhet. Avslutningsvis bedömer SSM att det utökade resursbehovet, till följd av att SSM föreslås som tillsynsmyndighet, uppgår till 7 000 000 kronor per år. En utvecklad redogörelse för SSM:s synpunkter följer nedan.

Bakgrund

SSM är förvaltningsmyndighet för frågor om skydd av människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av joniserande och icke-joniserande strålning, frågor om säkerhet, fysiskt skydd, inklusive informationssäkerhet, i kärnteknisk verksamhet och annan verksamhet med strålning samt frågor om nukleär icke-spridning. Myndigheten arbetar pådrivande för en god strålsäkerhet i samhället och för att förebygga radiologiska nödsituationer samt säkerställa strålsäker drift och avfallshantering i kärntekniska verksamheter och andra verksamheter med strålning.

SSM har i tidigare skrivelser till regeringen lämnat förslag inom säkerhetsskyddsområdet som anknyter till utredningens betänkande. I redovisningen av regeringsuppdraget ”att genomföra en översyn av tillståndshavarnas och samhällets förmåga att skydda kärntekniska anläggningar och transporter av kärnämnen mot antagonistiska hot” (SSM2010-

2632), som lämnades i januari 2012 och som togs fram av SSM i nära samverkan med Rikspolisstyrelsen, Säpo, SvK och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, föreslår myndigheterna förändringar i säkerhetsskyddsförordningen som innebär att ansvaret för tillsyn och registerkontroll överförs från SvK och länsstyrelserna till SSM samt att omfattningen av de verksamheter som är föremål för registerkontroll utökas. I SSM:s yttrande över betänkandet *En ny säkerhetsskyddslag* (SSM2015-2515) som lämnades i september 2015 föreslår SSM bl.a. att myndigheten ska pekas ut som säkerhetsskyddsstödjande myndighet för all kärnteknisk verksamhet i säkerhetsskyddsförordningen.

Tillsyn

Anmälningsskyldighet

Av 2 kap. 1 a § i förslaget till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (2018:585) (nya säkerhetsskyddslagen) framgår att den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska anmäla detta till den myndighet som utövar tillsyn. Verksamhetsutövaren ska också anmäla när verksamheten upphör. I utredningen finns ingenting som indikerar att myndigheter som bedriver säkerhetskänslig verksamhet skulle vara undantagna denna skyldighet. SSM anser att en sådan anmälningsskyldighet inte ska omfatta myndigheter, i vart fall inte myndigheter som Säpo eller Försvarsmakten utövar tillsyn över enligt 7 kap. 1 § i förslaget till förordning om ändring i säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) (nya säkerhetsskyddsförordningen).

Vid oenighet om verksamhet är säkerhetskänslig

Enligt SSM finns det en otydlighet i utredningen vad gäller tillämpningen av verksamhetsutövarens anmälningsskyldighet i 2 kap. 1 a § nya säkerhetsskyddslagen i förhållande till tillsynsmyndighetens skyldighet till systematisk kartläggning av verksamheter inom tillsynsmyndighetens ansvarsområde i 7 kap. 3 a § nya säkerhetsskyddsförordningen. SSM förstår det som att bestämmelserna är tänkta att samverka för att tillsammans minska risken för att det bedrivs verksamheter inom säkerhetsskyddslagens tillämpningsområde som inte blir föremål för tillsyn. Av utredningen framgår emellertid inte hur en potentiell oenighet mellan tillsynsmyndighetens och verksamhetsutövarens uppfattning ska hanteras i fråga om en verksamhet (eller en del, en funktion eller en uppgift i denna) ska anses säkerhetskänslig. SSM anser därför att det finns ett behov av förtydligande kring vad som gäller om tillsynsmyndigheten identifierar en verksamhet med stöd av 7 kap. 3 a § nya säkerhetsskyddsförordningen, som myndigheten anser är säkerhetskänslig, och verksamhetsutövaren motsätter sig myndighetens bedömning. Vem avgör i slutändan om verksamheten är säkerhetskänslig? Kan det bli fråga om en överprövning av vem som har rätt?

En liknande tillämpningsproblematik kan uppkomma vid tillsynsmyndighetens skyldighet att ta ut sanktionsavgift enligt 4 b kap. 2 § första stycket 1 nya säkerhetsskyddslagen om verksamhetsutövaren underlåter att göra en anmälan enligt 2 kap. 1 a § samma lag. Kan verksamhetsutövaren då motsätta sig att tillsynsmyndigheten tar ut en sanktionsavgift med motiveringen att verksamheten enligt dem inte är säkerhetskänslig, trots att det enligt tillsynsmyndighetens bedömning rör sig om en säkerhetskänslig verksamhet?

Av utredningen framgår att utredarens uppdrag inte omfattar att lämna förslag kring vad som avses med säkerhetskänslig verksamhet och inte heller vilka aktörer som ska anses bedriva säkerhetskänslig verksamhet och därmed omfattas av nya säkerhetsskyddslagen. Av propositionen *Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag* (prop. 2017/18:89) framgår att grundläggande för såväl den nu gällande som den nya lagstiftningen är att ansvaret för identifiering och bedömning av behovet av säkerhetsskydd är knutet till verksamhetsutövaren. Att ge tillsynsmyndigheter ansvar och mandat att utifrån sin analys peka ut vilka verksamheter som omfattas av lagstiftningen är inte lämpligt enligt regeringen.

SSM anser att införandet av 2 kap. 1 a § nya säkerhetsskyddslagen och 7 kap. 3 a § nya säkerhetsskyddsförordningen bör medföra en ändrad syn på ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndighet och verksamhetsutövare. Om ansvaret för identifiering och bedömning av behovet av säkerhetsskydd i sin helhet är knutet till verksamhetsutövaren, och tillsynsmyndigheten saknar mandat i denna fråga, kommer tillsynsmyndighetens möjligheter att fullfölja sin skyldighet enligt såväl 4 b kap. 2 § första stycket 1 nya säkerhetsskyddslagen som 7 kap. 3 a § nya säkerhetsskyddsförordningen att avsevärt försvåras.

Förtydligande av SvK:s tillsynsområde

SvK ska enligt utredningens förslag bl.a. vara tillsynsmyndighet för enskilda verksamhetsutövare inom området elförsörjning. SSM å sin sida ska vara tillsynsmyndighet för enskilda verksamhetsutövare inom området kärnteknisk verksamhet. Den kärntekniska verksamhet som bedrivs vid kärnkraftverken är en central del i elförsörjningen. Den föreslagna formuleringen av SvK:s tillsynsansvar får därmed till följd att SSM:s och SvK:s tillsynsområde överlappar varandra vad gäller elförsörjning inom området kärnteknisk verksamhet. Detta är varken lämpligt eller, som SSM förstår det, utredarens avsikt. Av denna anledning föreslår SSM att utredaren lägger till ett förtydligande avseende SvK:s tillsynsområde till att omfatta enskilda verksamhetsutövare inom området elförsörjning, med undantag för kärnteknisk verksamhet, samt för enskilda verksamhetsutövare inom området dammanläggningar.

Konsekvenser

Utredningen föreslår SSM som tillsynsmyndighet för enskilda verksamhetsutövare inom området kärnteknisk verksamhet. Utredningens förslag innebär ett utökat uppdrag för SSM att för samtliga kärntekniska tillståndshavare administrera registerkontroll och beslut om inplacering i säkerhetsklass samt en förstärkt tillsyn av säkerhetsskyddet med fokus på de särskilt skyddsvärda verksamheterna. Enligt utredningens förslag frigörs därmed SvK och länsstyrelserna från motsvarande uppdrag. Utredningens förslag ansluter väl till de förslag som SSM m.fl. myndigheter lämnade 2012 (SSM2010-2632).

Den tillsyn av säkerhetsskyddet vid de kärntekniska anläggningarna som SSM idag bedriver sammanfaller delvis med de nya uppgifterna. SSM:s bedömning är dock att utredningens förslag förutsätter en förstärkning av såväl resurser som kompetens, särskilt inom området personalsäkerhet men även avseende fysisk säkerhet och informationssäkerhet. Det utökade resursbehovet uppgår till åtminstone tre årsarbetskrafter plus förvaltningskostnader, vilket bedöms motsvara ett tillkommande behov om 7 000 000 kronor per år. Finansieringen bör i sin helhet ske med anslag som följer av de utökade uppgifterna i nya säkerhetsskyddslagen och nya säkerhetsskyddsförordningen.

Övrigt

Ordet ”att” saknas

SSM har noterat att ordet ”att” saknas i nu föreslagna 2 a kap. 6 § nya säkerhetsskyddslagen. SSM anser att första meningen, innan punkten 1, rätteligen ska formuleras enligt följande: Det som anges i 2 § om skyldighet att göra en särskild säkerhetsbedömning och lämplighetsprövning gäller också den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och som avser att överlåta...

I detta ärende har generaldirektören Mats Persson beslutat. Verksjuristen Robert Petersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Johan Anderberg, enhetscheferna Pernilla Sandgren och Göran Kessell samt säkerhetschefen Elisabeth Öhlén deltagit.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Mats Persson

Robert Petersson